

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 4/2024. (I. 25.) AB HATÁROZATA

a Kúria Knk.II.39.103/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Knk.II.39.103/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó1 és az indítványozó2 (együtt: indítványozók) jogi képviselőjük (*dr. Sobor Dávid* ügyvéd) útján terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérték a Kúria Knk.II.39.103/2023/2. számú végzése (a továbbiakban: támadott végzés) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, XI. cikk (1) és (2) bekezdését, XV. cikk (4) bekezdését, XVI. cikk (2) és (3) bekezdését, XXIII. cikk (7) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) a Budapesten, 2023. május 9-én hozott, 41/2023. számú határozatával az „Egyetért-e Ön azzal, hogy a helyi tanterv a tanórai foglalkozások időkerete harminc százalékának felhasználásáról rendelkezessen?” népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését megtagadta. Az NVB határozatának indokolásában rámutatott, hogy a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 9. § (1) bekezdésében foglaltak szerint vizsgálnia kellett a népszavazási egyértelműség követelményének való megfelelést, amely követelmény a hivatkozott törvényi rendelkezés szerint kétirányú: annak a választópolgár és a jogalkotó tekintetében is fenn kell állnia. Ezzel összefüggésben konkrét kúriai végzésekkel alátámasztva hivatkozott a Kúria következetes joggyakorlatára.
- [4] Az NVB határozat szerint a népszavazásra javasolt kérdés lényegi magja komplex köznevelés-szakmai szabályozási területet ölel fel, melynek okán egy átlagosan tájékozott választópolgár számára, szavazatának leadása pillanatában szinte lehetetlen annak felmérése, hogy a kérdés a hatályos szabályozáshoz pontosan milyen változást kíván előidézni, hiszen ahány iskola, annyi helyi tanterv, amelynek teljes körű ismerete nem várható el a választópolgártól. A kérdés alapján nemcsak azzal kellene tisztában lenni a választópolgárnak, hogy a rendelet alapján pontosan mi a tartalma a helyi tantervnek, hanem azzal is, hogy a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások időkeretének legfeljebb 10%-a hogyan kerül felhasználásra, ezért a kérdés nem egyszerű megítélésű, és mögöttes tartalma miatt nem kizárólag arról szól, hogy a törvényben szereplő 10% 30%-ra módosul.
- [5] Az NVB határozata indokolásának összegzésében kifejtette, hogy noha a kérdés logikailag megválaszolható egyetlen igennel vagy nemmel, valójában azonban a népszavazási kérdéssel érintett törvényi rendelkezésnek a kérdés szerinti megváltoztatása olyan jogkérdésben és fogalmi rendszerben való jártasságot igényel, amellyel csak a közvetlen érintettek, e szakterületen mélyebb ismeretekkel bíró szakemberek rendelkeznek, ezért a kérdés nem felel meg az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében rögzített választópolgári egyértelműség követelményének, így annak hitelesítését az Nsztv. 11. §-ában foglalt jogkörében eljárva megtagadta.

- [6] 1.2. A Kúria a 2023. június 28-án hozott, Knc.II.39.058/2023/2. számú végzésével (a továbbiakban: megsemmisített végzés) az NVB 41/2023. számú határozatát megváltoztatta, és a népszavazási kérdést hitelesítette.
- [7] A Kúria végzésének indokolása szerint az egyértelműség értelmezésére vonatkozóan a gyakorlat nem tekinthető egységesnek, a kérdés egyértelműsége megítélésénél a korábbiakban a Kúriának volt egy szigorú, szűkítő értelmezése, ugyanakkor azonban a népszavazási ügyekben újabban meghozott kúriai határozatok az egyértelműség kérdését tágabban értelmezve igyekeztek egységesíteni.
- [8] A Kúria a megsemmisített végzés indokolásában rögzítette, hogy a népszavazásra feltett kérdés választópolgári egyértelműségének megítélésekor elsősorban a szavak általános, nyelvtanilag elfogadott jelentését kell figyelembe venni, mely alapján megállapítható egy elsődleges, hétköznapi jelentés, ahogyan azt egy átlagosan tájékozott választópolgár érti („elsődleges jelentés elve”).
- [9] A Kúria azt is kifejtette, hogy az Alaptörvény szerint a népszavazáshoz való joggal rendelkező, azaz nagykorú választópolgárok a tiltott tárgykörök kivételétől eltekintve minden, a politikai közösséget érintő, az Országgyűlés mint népképviselői szerv feladat- és hatáskörébe tartozó ügyben dönthetnek, abban a választópolgárt kompetensnek kell tekinteni („kompetens választópolgár alapelve”), és nincs olyan alkotmányos szabály, amely a kérdés – egyértelműséget nem érintő – komplexitása vagy jelentős hatása miatt elvonna tárgyköröket a közvetlen hatalomgyakorlás köréből. Éppen ellenkezőleg: mind a tiltott tárgykörök taxációjából, mind a tág hatásköri meghatározásból, mind pedig az alapjogi jellegből következik, hogy a választópolgárok széles körben dönthetnek népszavazáson keresztül. A Kúria megállapítása szerint az NVB határozatában követett, választópolgári kompetenciával kapcsolatos követelmény ezért nem egyeztethető össze az alkotmányos keretekkel még akkor sem, ha a kérdés egyértelműségén mint a népszavazási döntés immanens elemén keresztül próbálja meg azt a határozat igazolni.
- [10] A Kúria megállapítása szerint a jelen ügyben feltenni kívánt kérdés a kúriai gyakorlatra tekintettel egyértelműen értelmezhető, annak alapvető szabályozását a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) és a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, vagyis jogszabály tartalmazza.
- [11] Végül a Kúria rámutatott arra is, hogy mind a kommunikációs alapjogok rendszeréből, mind pedig az Nsztv. szabályozásából következik, hogy a népszavazást kampányidőszak előzi meg, melynek során a szabad véleménynyilvánítással élve a politikai közösség egyes szereplői (pártok, a tudományos szféra képviselői, civil szervezetek stb.) kifejtik a kérdéssel kapcsolatos álláspontjukat. Tehát az Alaptörvény IX. cikke és az Nsztv. 1. § (1) bekezdése, illetve 69. §-ának szabályozása alapján a népszavazást a választással hasonló módon szabályozott ötvennapos kampányidőszak előzi meg, amelyből következik, hogy a népszavazás egy folyamat, amelyben megfelelő időt kell biztosítani arra, hogy a kérdést az egyes szereplők magyarázzák, annak hatásaira rámutassanak („érdemi diskurzus alapelve”). A Kúria végzésében kifejtett álláspontja szerint az érdemi diskurzus alapelvéből következik, hogy egyrészt nem lenne alkotmányos, ha a kérdés hitelesítését követően nagyon rövid időn belül tartanák meg a szavazást (nem lenne idő az érdemi diskurzus lefolytatására), és az is következik, hogy a hitelesítés során sem azt kell vizsgálni, hogy a választópolgárok értenék-e a kérdést, és átlátnák-e annak hatásait, ha rövid időn belül lenne a népszavazás, hanem azt, hogy egy intenzív és érdemi kampányidőszakot követően értenék-e, átlátnák-e. A Kúria fentiekre tekintettel az NVB határozatát az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, és a kérdést hitelesítette.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság a 21/2023. (VIII. 7.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) megállapította a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét, és megsemmisítette azt.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria jogértelmezése túlterjeszkedett az egyértelműség Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglalt fogalmán, amikor kitágította az értelmezési kereteket.
- [14] A kompetens választópolgár elvének bevezetése egyrészt önellentmondást jelent, hiszen a kompetens szó jelentése túlmutat az átlagos tájékozottságon. Kiüresíti a népszavazási kérdés egyértelműségének vizsgálatát, ha bármely – az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó – népszavazási kérdés tekintetében kompetensnek, hozzáértőnek kellene tekinteni a választópolgárokat.
- [15] Ha elfogadjuk ezt az értelmezést, akkor bármilyen komplex szakkérdés feltehető úgy, hogy arra egyértelmű „igen”-nel vagy „nem”-mel lehessen válaszolni, anélkül, hogy a kérdést és így az arra adandó válasz hatásait, következményeit teljes mélységében átfogná a választópolgárok tudata.
- [16] Az érdemi diskurzus Kúria által bevezetett alapelve pedig lényegében azt fogalmazza meg, hogy népszavazási kérdésnek nem kell egyértelműnek lennie a hitelesítéskor, elegendő, ha a választópolgárok a kampányidőszak végén – a kampányban elhangzó tények, érvek, vélemények figyelembevételével – kerülnek a kompetens választó szerepébe, azaz ekkorra fogja át tudatuk a kérdés valódi tartalmát, értelmét.

- [17] Az Abh. mindezek alapján megállapította, hogy a Kúria fenti jogértelmezése a népszavazási kérdés egyértelműségének tartalmi és idődimenzióját tágtotta ki, egyrészt relativizálva magának a kérdésnek az egyértelműségét, másrészt áthelyezve az egyértelműség követelményét egy jövőbeli időpontra, azaz a kérdésnek nem kell *ab ovo* egyértelműnek lennie a hitelesítéskor, hanem csak a kampányidőszakot követően, a szavazás napján.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Kúriának az Nsztv. 9. § (1) bekezdéséhez fűzött jogértelmezése figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott jogértelmezési szabályokat. Ezzel eloldotta magát a norma szövegétől, tartalmától, lényegében kiüresítette a hitelesítés jogintézményének tartalmi szegmensét, és ezzel a *contra legem* jogértelmezés egyúttal *contra constitutionem* önkényessé vált, ami egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozta. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Kvk.II.39.058/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, és megsemmisítette azt.
- [19] 3. A Kúria Kpk.IV.39.085/2023/3. számú végzésével az Abh. alapján új határozat hozatalára utasította a Kúria eljáró tanácsát, oly módon, hogy az új eljárás során a Kúria eljáró tanácsának igazodnia kell az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti választópolgári és a jogalkotói egyértelműség követelményéhez, mégpedig úgy, ahogy azt a Kúria gyakorlata eddig is egységesen értelmezte, s ahogy ez az értelmezés az Abh.-ból is következik.
- [20] A Kúria a megismételt eljárásban meghozott, indítvánnyal támadott végzéssel ismételtén úgy határozott, hogy a Nemzeti Választási Bizottság 41/2023. számú határozatát megváltoztatja, és az „Egyetért-e Ön azzal, hogy a helyi tanterv a tanórai foglalkozások időkerete harminc százalékának felhasználásáról rendelkezessen?” népszavazási kérdést hitelesíti.
- [21] 4. E döntés ellen az indítványozók nyújtottak be alkotmányjogi panaszt. Eszerint a támadott végzés – annak indokolására figyelemmel – sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, XI. cikk (1) és (2) bekezdését, XV. cikk (4) bekezdését, XVI. cikk (2) és (3) bekezdését, XXIII. cikk (7) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [22] Az indítványozók alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként jelölték meg elsőként azt, hogy a Kúria ténylegesen végrehajtotta-e az Abh.-ban foglalt követelményeket, vagy ezt csupán látszólagosan megvalósítva, burkoltan fenntartotta alaptörvény-ellenes következtetéseit.
- [23] Másodszor, hogy sérülhet-e a tanulók – jelen esetben az oktatási intézményben tanuló, kiskorú indítványozó – művelődéshez való joga a kérdésben tartott esetleges érvényes és eredményes népszavazás következtében kialakuló szabályozás alapján.
- [24] Harmadszor pedig az indítványozók alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintik, hogy a Kúria a népszavazáshoz való jogra való tekintettel értékelte-e a népszavazásra javasolt kérdés hitelesíthetőségét annak fényében, hogy az országos népszavazás milyen viszonyban áll a helyi jelentőségű ügyekkel.
- [25] Az indítványozók álláspontja szerint mindezek a szempontok a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet is okoztak.
- [26] Az indítványozók egymással összefüggésben hivatkoztak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére és 28. cikkére. Ez az alapjogsérelem egyfelől a támadott végzés érdemi tartalmából fakad. A Kúria tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a népszavazásra javasolt kérdés megfelel az egyértelműség követelményének. Ennek során ugyanis nem volt tekintettel arra, hogy az Nkt. egymásra épülő, koherens oktatási és ahhoz igazított követelményrendszer hozott létre, amelyhez társul a felsőoktatási és az azt megelőző felvételi rendszer. A Kúria egyáltalán nem mérlegelte azt, hogy a kérdésben foglalt fűnyíróelv egy finomhangolt rendszer koherenciáját bontaná meg. A kérdés nem fogalmaz meg semmilyen időpontot arra vonatkozóan, hogy a csökkentést mikortól kellene bevezetni, az milyen módon érintené a felmenő rendszert, valamint a tanulmányi és vizsgakövetelmények szabályait. A támadott végzésben foglalt következtetéssel a Kúria megsértette az alkotmánykonform jogértelmezés követelményét.
- [27] Álláspontjuk szerint a Kúria a támadott végzésben csak formálisan vette tudomásul az Abh.-ban foglaltakat, azonban tartalmilag nem változtatott az eredeti – az Alkotmánybíróság említett határozata által megsemmisített – végzésén, és az indítványozók tisztességes eljáráshoz való jogát sértve annak rendelte alá az indokolását, hogy érdemben ugyanazt a döntést hozhassa meg.
- [28] Ez ellentétben áll a 21/2019. (VI. 26.) AB határozatban foglaltakkal, melynek értelmében „a Kúria eljáró tanácsa azonos tényállás, azonos jogcím alapján a megismételt eljárásban a korábban megsemmisített végzésével azonos végzést nem hozhat.” (Indokolás [52])
- [29] Az indítványozók a Kúria jogértelmezésének önkényes voltát abban látják megvalósulni, hogy a támadott végzés csak formálisan hagyta el az Abh.-ban alaptörvény-ellenesnek ítélt „kompetens választópolgár elvét”, azonban tartalmilag továbbra is azt alkalmazta. Táblázatban vetették össze a Kúria választópolgári kompetenciára

vonatkozó érvelését a korábbi, az Alkotmánybíróság által megsemmisített végzésében és a jelen panasszal támadott végzésében.

- [30] Ezen összevetéséből az látható, hogy a Kúria a támadott végzésében szó szerint átvette az Alkotmánybíróság által megsemmisített végzésében foglalt érveket azzal kapcsolatban, hogy lényegében bármilyen komplex kérdéstről feltételezni kell, hogy az egyértelmű a választópolgárok számára, kivéve, ha annak kontextus nélkül több lehetséges jelentése lenne. Szintén az összevetésből látható, hogy a Kúria a korábbi, megsemmisített végzésében ezt az érvrendszert az Alkotmánybíróság által alaptörvény-ellenesnek ítélt „kompetens választópolgár elvéből” vezette le. Vagyis a Kúria a megismételt eljárásban ténylegesen nem vetette el az alaptörvény-ellenes érvelést, hanem csak formailag törölte az indokolás szövegéből annak az összefoglaló megjelölését.
- [31] Az indítványozók utalnak arra, hogy az absztrakt jogi fogalmak, dogmatikai alapelvek nem az elnevezésük, hanem tartalmuk révén töltik be szerepüket a jog működésében. Egy alapelv pusztán megnevezése a jogelmelet számára szemantikailag üres fogalomnak minősül. Pusztán a „kompetens választópolgár elvének” a mellőzése nem változtat azon, hogy a Kúria a megismételt döntését ismét a korábban az említett fogalommal jelölt, érdemében alaptörvény-ellenes jogi érvelésre alapozta.
- [32] A Kúria tehát valójában a megismételt eljárásban is az átlagosan lényegesen meghaladó oktatáspolitikai szaktudást tulajdonított a választópolgároknak (a „kompetens választópolgár alapelvét” alkalmazta), amikor a feltett kérdéseket egyértelműnek minősítette. Az indítványozók ezt nemcsak azzal látják igazolhatónak, hogy a Kúria érdemben nem jutott a megsemmisített végzésében foglaltaktól eltérő következtetésre, hanem abból is, hogy végzésében továbbra is olyan oktatás-szaktudás és oktatásszervezési ismeretek meglétét feltételezi az átlagosan tájékozott választópolgárok részéről, amellyel nyilvánvalóan nem rendelkezhetnek, és nem is elvárható, hogy rendelkezzenek.
- [33] Az indítványozók szerint a jogszabály értelmezése és alkalmazása során a Kúria egy, az Alkotmánybíróság által korábban alkotmányellenesnek ítélt jogi érvelést a gyakorlatába nem vezethet vissza azzal a jelentéktelen módosítással, hogy elhagyja az annak adott korábbi elnevezést, hiszen ezáltal a Kúria megismételt eljárásában nem érvényesülhet az Indítványozóknak – akik az alapügyben is az indítványozók voltak – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes eljáráshoz való alapjoga.
- [34] A Kúria egy köznevelési tárgyú népszavazási kérdésben nem vizsgálta a tanulók művelődéshez való jogának, továbbá az esélyegyenlőség problematikáját, illetve azt sem, hogy a tanulók művelődéshez való jogának csorbulását kiküszöbölendő a szülőknek milyen Alaptörvényből fakadó többletkötelezettségeket kell teljesíteniük, akár gyermekük taníttatásával, akár felügyeletével összefüggésben.
- [35] Mindezek alapján az indítványozók álláspontja szerint a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdése is felmerül, hiszen a Kúria Nsztv. 9. § (1) bekezdéséhez fűzött jogértelmezése figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott jogértelmezési szabályokat. Ezzel eloldotta magát a norma szövegétől, tartalmától, lényegében kiüresítette a hitelesítés jogintézményének tartalmi szegmensét, ami egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozta.
- [36] Az indítvány szerint továbbá a Kúria a jelen köznevelési tárgyú népszavazási kérdésben nem hajtotta végre az Alkotmánybíróság rá vonatkozó előírásait, alaptörvény-ellenes módon nem vizsgálta a tanulók művelődéshez való joga tekintetében felmerülő alapjogi kérdéseket, és nem volt tekintettel a népszavazáshoz való jog alkotmányos szempontjaira sem.
- [37] Az indítványozók az Alaptörvény hatalommegosztás elvét rögzítő C) cikk (1) bekezdésével kapcsolatosan kifejtették, hogy az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerint a népszavazásra javasolt kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni, továbbá a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni, terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles. E törvényi követelményt figyelmen kívül hagyni nem lehetne, azonban a panaszos szerint a Kúria támadott végzésében foglalt önkényes jogértelmezés pontosan a hivatkozott törvényi rendelkezés kiüresítését eredményezi. A Kúria önkényes jogértelmezést végzett, ami azt eredményezte, hogy a választópolgári egyértelműség esetről esetre való gondos mérlegelését felváltotta egy olyan – az Nsztv. rendelkezéseiből ki nem olvasható – jogi érvelés alkalmazása, amely a választópolgári egyértelműséget – nem létező kompetenciák feltételezésével – akkor is adottnak veszi, ha a választópolgár valójában semmit nem ért a neki feltett kérdésből. A Kúria ezzel alapvetően és közvetlenül vette át a jogalkotás funkcióját az Országgyűléstől az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének felülírásával.
- [38] A panasz szerint az indítványozóknak az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésében foglalt népszavazáshoz való jogát sérti az, hogy a Kúria olyan jogértelmezést alkalmaz, amely az Nsztv. egyik feltételét – a választópolgári egyértelműség törvényi követelményét – annak jogalkotói céljától eltérően úgy értelmezi, hogy a rendelkezést kiiktatja, alkalmazhatatlanná teszi. A Kúria a támadott végzésében – bár immár nem ezzel a megnevezéssel hivatkozott rá, de – lényegében átvette a megsemmisített végzéséből az Alkotmánybíróság által alaptörvény-elle-

nesnek talált „kompetens választópolgár alapelvét”, és ezzel contra constitutionem értelmezés talajára helyezkedett. A támadott döntésben a Kúria a korábbi gyakorlatával szakítva – és immár a 21/2023. (VIII. 7.) AB határozatban foglaltakkal ellentétesen – egyenlőségjelet von a kompetens választópolgár és az átlagosan tájékozott állampolgár között. A Kúria által meghatározott új jogértelmezést, a jelen ügyben feltett kérdésre alkalmazva azt feltételezi, hogy az átlagosan tájékozott választópolgárok az oktatási-nevelési szakemberekkel azonos módon érteni fogják, hogy:

– a kérdésben szereplő „helyi tanterv” kifejezés pontosan mely oktatási intézmények vonatkozásában használt terminus technicus;

– mit jelent a tanórai foglalkozások időkerete, az mennyi, hol található meg az erre vonatkozó információ;

– konkrétan milyen döntéshozatali mechanizmust fed, és az oktatás megszervezését tekintve milyen következményekkel jár az, ha „a helyi tanterv a tanórai foglalkozások időkerete harminc százalékának felhasználásáról rendelkezhet”;

– hogyan fogja érinteni az ő, illetve a gyermekeik által kapott oktatás tartalmát, minőségét, óraszámát, felvételi, illetve különbözeti vizsgakövetelményeit az, ha az időkeret felhasználása a kérdésben szorgalmazott módon megváltozik;

– az Nkt. és a kapcsolódó alacsonyabb szintű jogszabályok által meghatározott szabályozási keret garanciális szabályai alapján ez az ő, illetve a gyermekük megkezdett tanulmányait érinteni fogja-e (akár a megkezdett tanéven belül, akár a megkezdett tanulmányai során később), avagy az Nkt. 4. § 8. pontjában definiált felmenő rendszer garanciális szabályai miatt őt már nem; és

– hogyan hat ki a kérdés által szorgalmazott átszervezés az egyes tanulók jogaira és megkezdett tanulmányaik eredményességére.

[39] Az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében foglalt művelődéshez való joggal kapcsolatosan az indítványozók azt adták elő, hogy az Nkt. 4. §-ában foglalt értelmező rendelkezések között, a 8. pontban található „felmenő rendszer” fogalma alapján az indítványozónak alkotmányos, szerzett joga van arra, hogy a megkezdett tanulmányait az azok megkezdésekor érvényes tanulmányi követelmények szerint fejezze be, ami azt is feltételezi, hogy az oktatási intézmény biztosítja is a számára az ezek teljesítéséhez szükséges ismeretanyagot és kompetenciákat. Ezek alapján látható, hogy a művelődéshez való jog sérelme nem csak absztrakt értelemben, de a konkrétumok szintjén is megjelenik. A támadott végzés indokolása teljesen figyelmen kívül hagyja annak vizsgálatát, hogy a népszavazási kérdésben megfogalmazott tantervi változás érintheti-e az Alaptörvény XI. cikkét.

[40] Az indítványozó édesanya az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdéséből eredő, a gyermekének adandó nevelés szabad megválasztásához való jogának sérelmére is hivatkozott. Indokolása szerint abban az esetben, ha a támadott döntésben hitelesített népszavazási kérdés által szorgalmazott módon megváltozik a helyi tantervben biztosított eltérési lehetőség a központi, minden Magyarországon tanuló gyermek számára esélyegyenlőséget, egyenlő ismeretek és kompetenciák megszerzésének lehetőséget biztosító tantervtől, azzal a szülők alkotmányos joggyakorlása meghiúsul. Az iskolaválasztás során figyelembe vett szempontjaikat felülírja egy előre nem közölt, kiszámíthatatlan változtatás, mely kétségessé teszi, hogy a gyermekük az iskolájuk által immár jelentős részben a központi tantervtől eltérő tartalommal kialakított pedagógiai program alá vetve képes lesz-e megfelelni a felvételi, az érettségi, illetve az átjárhatóság érvényesüléséhez szükséges feltételeknek. Az indítványozók az Alaptörvény XVI. cikkével összefüggésben továbbá előadták, hogy a Kúria nem értékelte sem a kizárt tárgykörök, sem a választópolgári egyértelműség körében, hogy a kérdés milyen alkotmányjogi összefüggésben áll az Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdése alapján fennálló szülői kötelezettséggel, ezáltal a kérdést érintően egy alkotmányjogi jelentőségű kérdésről nem adott számot a népszavazásra bocsáthatóság vizsgálatakor.

[41] Az indítványozók álláspontja szerint sérül az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdésében meghatározott esélyegyenlőséget és a társadalmi felzárkózást segítő alaptörvényi célkitűzés, hiszen – noha az azonos évfolyam tanulói egymáshoz képest homogén csoportot alkotnak – a helyi tantervek jelentős eltéréseinek biztosítása következtében a szegényebb sorból érkező vagy egyszerűen szerencsétlenül iskolát választó tanulók lemaradnak, hátrányosabb helyzetbe kerülnek. Az alapvető jogok terén történő társadalmi származás és vagyoni helyzet szerinti különbségtétel ugyanakkor sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését, amelyet a végzés által hitelesített népszavazási kérdés magában hordoz.

II.

[42] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„XI. cikk (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”

„XV. cikk (4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.”

„XXIII. cikk (7) Mindenkinek joga van országos népszavazáson részt venni, aki az országgyűlési képviselők választásán választó. Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[43] 2. Az Nsztv. érintett rendelkezése:

„9. § (1) A népszavazásra javasolt kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni, továbbá a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles.”

III.

[44] 1. Az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.

[45] 1.1. Az Alkotmánybíróság a panaszt befogadta, mivel az az Abtv.-ben a panasz befogadásával szemben támasztott formai és tartalmi feltételeknek maradéktalanul megfelelt.

[46] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók jogosultnak és érintettnek tekinthetők. Az Alkotmánybíróság az érintettség vizsgálatánál – az Abh.-ban foglaltakkal egyezően – figyelembe vette azt, hogy a Kúria alkotmányjogi panasszal támadott jogerős végzése országos népszavazásra irányuló kérdést hitelesített, amely hitelesítő döntés a panaszosok indítványban felhívott, Alaptörvényben foglalt jogainak a gyakorlására is kihat. A konkrét esetben az Alkotmánybíróság a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatban kidolgozott érintettségi vizsgálat szempontjainak figyelembevételével megállapította, hogy az indítványozók – arra tekintettel, hogy köznevelési intézménnyel jogviszonyban álló általános iskolai tanuló, valamint e kiskorú gyermek édesanyja, így a hitelesített kérdés, illetve az alapján megalkotandó jogszabály az Alaptörvényben foglalt jogaira valamely különös tulajdonságaik következtében van kihatással – érintettnek minősülnek. Az Alkotmánybíróság gyakorlata

- értelmében a kiskorú indítványozó alapvető jogainak védelme érdekében a szülői felügyeleti jogot gyakorló szülő felléphet {3440/2022. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [7]; 3093/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [47] Az országos népszavazás kezdeményezési eljárásban az Nsztv. 30. § (1) és (5) bekezdése alapján a Kúria Nemzeti Választási Bizottság határozatát helybenhagyó vagy azt megváltoztató döntése elleni alkotmányjogi panaszt a Kúria döntésének a Magyar Közlönyben történt közzétételétől számított nyolc napon belül lehet benyújtani. A Kúria támadott döntése a Magyar Közlöny 2023. évi 171. számában, 2023. november hó 30. napján került közzétételre, az indítványozók jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt 2023. december 8. napján – határidőben – terjesztette elő a Kúrián.
- [48] 1.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Jelen ügyben a támadott végzés az ügy érdemében hozott döntés, amely ellen a további jogorvoslat a törvény erejénél fogva kizárt [Nsztv. 30. § (1) bekezdés].
- [49] 1.3. A határozott kérelem törvényi feltételeinek vizsgálata körében megállapítható, hogy az indítvány eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek, tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvényben biztosított jogaik sérelmének lényegét, megjelölik a támadott bírói döntést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit és az alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet tartalmaz arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a végzés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse azt meg, így a határozott kérelem alkotmányos feltételeinek eleget tesz.
- [50] Megállapítja az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozók nem önállóan, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkoztak az Alaptörvény 28. cikkére, amely érvelés az eljárás során kizárólag e vonatkozásban vehető figyelembe {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [51] Az Alkotmánybíróság megállapítja ugyanakkor, hogy az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, így e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [52] Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése ugyancsak nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, hanem „állami intézményvédelmi, szabályozási, intézkedési kötelezettségeket rögzít, melynek elsődleges címzettjei állami szervek” [újabbán lásd: 8/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [37]].
- [53] 1.4. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt törvényi feltételeket teljesíti-e.
- [54] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [55] Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy a Kúria korábban alaptörvény-ellenesség miatt megsemmisített határozatával azonos tényállás alapján, azonos rendelkező résszel meghozott újabb határozata összhangban van-e az Alaptörvénnyel, illetve annak az Abh. szerinti értelmezésével, vagyis hogy a Kúria ténylegesen végrehajtotta-e az Abh.-ban foglalt követelményeket, vagy ezt csupán látszólagosan megvalósítva, burkoltan fenntartotta-e alaptörvény-ellenes következtetéseit.
- [56] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban foglalt, az Abh.-ban is megfogalmazott állítás – jelesül az, hogy a Kúria döntése kiüresítette az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében meghatározott vizsgálatot – felvetette a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [57] 2. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [58] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [59] 1. Az Alkotmánybíróság a jelen határozatában is szükségesnek ítéli rögzíteni azt, hogy: „a Kúria alkotmányjogi panaszokkal támadott hitelesítő döntésében szereplő kérdés törvényességi szempontú vizsgálata a Kúria kizá-

- rólagos hatáskörébe tartozik. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül a Kúria hitelesítő döntését, abban a törvényességi kérdésben, hogy a hitelesített kérdés az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglalt – választói, illetve törvényalkotói – egyértelműség követelményének megfelelt-e. [...] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontjában és az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntés alaptörvény-ellenességének a vizsgálatára rendelkezik hatáskörrel.” {28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [28]; Abh., Indokolás [30]} Az Alkotmánybíróság a következőes gyakorlata szerint: „A kérdés hitelesítése körében – ahogyan a jelen ügyben is – a Kúria döntése, mint bírósági döntés az Alaptörvény 24. § (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal támadható meg, de az alkotmányjogi panasznak Alaptörvényben biztosított jog (pl. tisztességes eljáráshoz való jog, népszavazáson való részvétel joga) sérelmére kell hivatkoznia” {3195/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [21]; 11/2022. (VI. 2.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [60] Az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, ami a jelen alkotmányjogi panasz eljárásban is irányadó. Fontos rögzíteni, hogy a fentiek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben nem azt vizsgálja, hogy a népszavazási kérdés megfelelt-e a választói, illetve jogalkotói egyértelműség követelményének, hanem azt, hogy a Kúria az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban értelmezte-e az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglaltakat.
- [61] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következőes abban is, hogy „[a]z Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz” {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]}. E doktrína értelmében az Alkotmánybíróságnak önmagában arra nincs felhatalmazása, hogy újraértékelje a bíróságok jogszabály-értelmezését, ugyanakkor hatáskörében áll, ezért kötelezettsége azt vizsgálni, hogy a bíróság eleget tett-e az Alkotmánybíróság határozatában foglalt felszólításnak. Az Alkotmánybíróság ezt az álláspontot erősítette meg többek között akkor, amikor megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék nem vette figyelembe az Alaptörvény IX. cikkének a 28/2014. (IX. 29.) AB határozatban lefektetett értelmezési követelményeit {16/2016. (X. 20.), Indokolás [16], [23]–[24]}.
- [62] A 21/2019. (VI. 26.) AB határozatban az Alkotmánybíróságnak arról kellett állást foglalnia, hogy a Kúria két eredményes alkotmányjogi panaszt követően, másodszor megismételt eljárása során hozott döntésével az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte-e a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 2. § (1) bekezdés e) pontját. Abban az ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a Ve. szóban forgó szabályának kiterjesztő értelmezése ellentétes az Alaptörvény IX. cikkével, és a Kúria az Alaptörvény 28. cikkét sértően feltételezte, hogy a rendelkezés nem észszerű célt szolgál. Vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria azonos tényállás és azonos jogcím alapján a megismételt eljárásban a korábban megsemmisített végzésével azonos végzést hozott, ami az Alaptörvényt sérti, ezért megsemmisítette a Kúria végzését {21/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [52]}.
- [63] 2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a Kúria a népszavazási kérdés egyértelműségére vonatkozó törvényi rendelkezés értelmezése során előidézett-e alapjogsérelmet. E körben először rögzítette, hogy „[a]z Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]; megerősítette: 33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az önkényes bírói jogértelmezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezethet. Az Alkotmánybíróság a jogalkalmazói önkény fennállásából fakadóan azonban csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. Amennyiben a bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályok figyelmen kívül hagyásával jár el, a jogértelmezési hiba *contra constitutionem* önkényessé válik {33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságokra nézve *expressis verbis* rögzíti az Alaptörvénnyel összhangban lévő, alkotmánykonform értelmezés kötelezettségét. „Az Alaptörvény 28. cikke az alkotmánykonform értelmezés követelményeit a jogszabályok bíróság általi alkalmazása körében határozza meg, mivel azonban a népszavazás a közvetlen hatalomgyakorlás megnyilvánulásaként – főszabályként – jogalkotásra irányul, a Kúria a népszavazási kérdés hitelesítésekor sem tekinthet el ezen alaptörvényi rendelkezés érvényre juttatásától” {33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [64] 3. A Kúria a támadott végzésben rögzíti, hogy „a kérdés egyértelműsége megítélésénél a korábbiakban a Kúriának volt egy szigorú, szűkítő értelmezése (pl. Knk.IV.37.939/2018/2.), ugyanakkor a népszavazási ügyekben

újabbon meghozott kúriai határozatok (Knk.IV.40.645/2021/19., Knk.III.40.647/2021/18., Knk.III.40.644/2021/15., Knk.IV.40.648/2021/23., Knk.II.39.058/2022/8.) az egyértelműség kérdését tágabban értelmezve igyekeztek egységesíteni.”

- [65] A megsemmisített végzés azonban néhány ügyszám megjelölésén túl nem adott számot arról, hogy mennyiben, hogyan és mely kérdések tekintetében változott meg a kúriai gyakorlat, de az kiderül az indokolásból, hogy az eljáró tanács a Kúria közzétett határozataitól – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – eltért.
- [66] A Kúria támadott végzése azt is leszögezte, hogy az eljáró tanács az egyértelműség követelményét a szakmai ismeretekkel, szaktudással összefüggésben vizsgálta, ám az nem értelmezhető akként, hogy teljesíthetetlen követelményeket fogalmazzon meg, és egyes tárgyköröket kizárjon a feltehető kérdések köréből. Megállapította, hogy az Alaptörvény alapján a nagykorú választópolgárok a tiltott tárgyköröktől eltekintve minden, a politikai közösséget érintő, az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó ügyben dönthetnek, kompetenciáikat illetően ugyanis az Alaptörvény semmilyen korlátozást nem tartalmaz. Ennek megfelelően az Alaptörvény nem von el a választópolgártól semmilyen kérdést annak komplexitása vagy jelentős hatása miatt.
- [67] A Kúria ennek alapján vezette le azt a doktrínát, amely szerint a feltett kérdés választópolgári egyértelműségének megítélésekor elsősorban a szavak általános, nyelvtanilag elfogadott jelentését kell figyelembe venni, amely alapján megállapítható egy elsődleges, hétköznapi jelentés, ahogy azt egy átlagosan tájékozott választópolgár érti.
- [68] Ezen túlmenően a Kúria a Knk.IV.40.645/2021/19. számú határozatára hivatkozással rögzítette azt is, hogy fontos kiindulópontot jelent a népszavazási kérdéssel érintett jogszabályi rendelkezés és annak fogalmi köre.
- [69] Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a kérdésben szereplő „helyi tanterv” és „tanórai foglalkozások” kifejezések jelentései a vonatkozó jogszabályok alapján egyértelműen meghatározhatóak. A népszavazásra javasolt kérdés megfelel a választópolgári egyértelműség követelményének.
- [70] A Kúria azt is megállapította, hogy a kérdésre adott igen vagy nem válaszok többsége esetére megállapítható a törvény módosításának iránya és tartalma, ezért a jogalkotói egyértelműség követelménye sem sérül.
- [71] A Kúria a támadott végzés indokolásának végén reflektált az Abh.-ban foglalt iránymutatásra is. Ennek körében arra a következtetésre jutott, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel ellentétesnek tartotta a kompetens választópolgár elvét. A Kúria ezért az erre való utalást mellőzte a támadott végzésből. Azonban álláspontja szerint az Alkotmánybíróság határozatában foglalt alaptörvény-ellenességek kiküszöbölése nem járt a döntés érdemének megváltoztatásával. Az átlagos választópolgár szempontjából is megállapítható, hogy a választópolgári egyértelműség fennáll, mert a szavak általános jelentése alapján, annak elsődleges értelmezéséből kiindulva egyértelműen meghatározható a kérdés jelentése, ezt az elvet pedig az Alkotmánybíróság nem értékelte az Alaptörvénybe ütközőnek.
- [72] 4. Az Alkotmánybíróságnak arra a kérdésre kellett választ adnia, hogy a Kúria az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti egyértelműség fogalmának értelmezése és az Abh. alkalmazása során figyelemmel volt-e az Alaptörvény 28. cikke szerinti szempontokra, vagy olyan mértékben elszakadt a norma szövegétől, ami már az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozó önkényes bírói jogértelmezésnek minősül.
- [73] 5. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria az Alaptörvény 28. cikkében foglaltak ellenére nem vette figyelembe a jogalkotó akaratát a norma értelmezésekor, továbbá burkoltan megtartotta azt az érvelést, ami az Abh. szerint túllép az Alaptörvénnyel összhangban lévő, alkotmánykonform értelmezés keretein. Az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerint a népszavazásra javasolt kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni (választópolgári egyértelműség), továbbá a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles (jogalkotói egyértelműség). A törvényjavaslathoz fűzött jogalkotói indokolás szerint a jogalkotói cél az Alkotmánybíróságnak a népszavazási kérdések egyértelműségére vonatkozó gyakorlata törvényi szintre emelése volt. 2012. január 1-jét megelőzően ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozott a népszavazási kérdések hitelesítésével kapcsolatos jogorvoslat (kifogás) elbírálása, a hatáskör csak ezt követően került át a Kúriához.
- [74] A fentiek alapján a jogalkotói akarat feltárásához szükséges az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatának figyelembevétele, amelyet a 29/2012. (V. 25.) AB határozat az alábbiak szerint foglalt össze: „az egyértelműség követelménye a népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája. Az egyértelműség követelménye ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdésnek egyértelműen megválaszolhatónak kell lennie. Ahhoz, hogy a választópolgár a népszavazásra feltett kérdésre egyértelműen tudjon válaszolni, az szükséges, hogy a kérdés világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető legyen, a kérdésre »igen«-nel vagy »nem«-mel lehessen válaszolni (választópolgári egyértelműség). Az eredményes népszavazással hozott döntés az Országgyűlésnek az Alaptörvényben szabályozott törvényalkotási jogkörét korlátozza, mivel az Országgyű-

lés köteles az eredményes népszavazásból következő döntéseket meghozni. A kérdés egyértelműségének megállapításakor az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kell azt is, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés – az akkor hatályban lévő jogszabályok szerint – el tudja-e dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, akkor milyen jogalkotásra köteles (jogalkotói egyértelműség)” [29/2012. (V. 25.) AB határozat, Indokolás [29]].

- [75] 6. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria jogértelmezése túlterjeszkedik az egyértelműség fenti fogalmán, amikor kitágítja az értelmezési kereteket.
- [76] A Kúria a támadott végzésben úgy érvel, hogy noha az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel ellentétesnek tartotta a kompetens választópolgár elvét, ennek az ügy szakjogi megítélésére nincs kihatása, ugyanis a szavak általános jelentésének fényében történő értelmezést nem tekintette alaptörvény-ellenesnek, ezen értelmezés alkalmazásával pedig az Abh.-val megsemmisített végzésben foglalt következtetés vonható le.
- [77] Az Alkotmánybíróság ezzel szemben arra mutat rá, hogy a Kúria által a támadott végzésben levezetett álláspont tartalmát tekintve egyezik azzal, amit a korábbi végzés tartalmazott. Az ügy sarkalatos kérdése az, milyen körülmények között, milyen választópolgár számára tekinthető az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerint egyértelműnek a népszavazásra javasolt kérdés. Az Abh. ezzel kapcsolatosan világos álláspontra helyezkedett: „A kompetens választópolgár elvének bevezetése egyrészt önellentmondást jelent, hiszen a kompetens szó jelentése túlmutat az átlagos tájékozottságon. Az Alkotmánybíróság e tekintetben osztja az indítványozó azon álláspontját, amely szerint a kompetens szó elsődleges jelentése az általános ismereteken felüli tudást tételez (hozzáértő, szakavatott, jártas értelemben használja a magyar nyelv). Másrészt kiüresíti a népszavazási kérdés egyértelműségének vizsgálatát, amikor lényegében rögzíti, hogy bármely – az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó – népszavazási kérdés tekintetében kompetensnek, hozzáértőnek kell tekinteni a választópolgárokat. Ha elfogadjuk ezt az értelmezést, akkor bármilyen komplex szakkérdés feltehető úgy, hogy arra egyértelmű »igen«-nel vagy »nem«-mel lehessen válaszolni, a nélkül, hogy a kérdést és így az arra adandó válasz hatásait, következményeit teljes mélységében átfogná a választópolgárok tudata” (Abh., Indokolás [41]). Az Alkotmánybíróság tehát azt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből és 28. cikkéből fakadó jogértelmezési követelményt fogalmazta meg, hogy a jogalkalmazó az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének alkalmazása során figyelemmel legyen az „egyértelmű” szó értelmezési hatáira, ellenkező esetben alaptörvény-ellenesen tulajdonít a törvényhelynek olyan többletjelentést, amit az nem tartalmaz, és az indokolásból sem olvasható ki, ezért nem felel meg az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési mércének.
- [78] A Kúria a támadott végzésben nem tett eleget az Abh.-ban kibontott ezen alkotmányos követelménynek, kiértelmezett alkotmányos tartalomnak. Bár formailag kivonta az érvelésből a kompetens választópolgár elvét, valójában megtartotta az Alkotmánybíróság által korábban alaptörvény-ellenesnek minősített álláspontot. Az az érvelés ugyanis, amely szerint „az átlagos választópolgár szempontjából is megállapítható volt, hogy a választópolgári egyértelműség fennáll”, változatlanul kiterjeszti az egyértelműség fogalmát, azaz továbbra is az Alkotmánybíróság által korábban kifogásolt módon üresíti ki az Nsztv. 9. § (1) bekezdését.
- [79] 7. A Kúria támadott végzése azért sem felel meg az Abh.-ban kibontott alkotmányos követelménynek, kiértelmezett alkotmányos tartalomnak, tehát az Abh.-val érintett alaptörvényi rendelkezéseknek, mivel a megsemmisített végzés rendelkező része azon alapult, hogy „[a]z NVB határozatában követett, választópolgári kompetenciával kapcsolatos követelmény [...] nem egyeztethető össze az alkotmányos keretekkel.” (Megsemmisített végzés [28])
- [80] Ezzel a jogértelmezéssel szemben az Alkotmánybíróság az Abh.-ban kifejezetten azt állapította meg, hogy éppen a Kúria által a kompetens választópolgár elvének bevezetése alaptörvény-ellenes, mivel egyrészt önellentmondást jelent, másrészt kiüresíti a népszavazási kérdés egyértelműségének vizsgálatát, amikor lényegében rögzíti, hogy bármely – az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó – népszavazási kérdés tekintetében kompetensnek, hozzáértőnek kell tekinteni a választópolgárokat.
- [81] Az Abh. szerint a Kúria jogértelmezése alapján bármilyen komplex szakkérdés feltehető lenne úgy, hogy arra egyértelmű „igen”-nel vagy „nem”-mel lehessen válaszolni, a nélkül, hogy a kérdést és így az arra adandó válasz hatásait, következményeit teljes mélységében átfogná a választópolgárok tudata.
- [82] Az Abh. tehát azt állapította meg, hogy a Kúria végzésében foglalt – az NVB jogértelmezését felülbíráló – jogértelmezéssel szemben az NVB határozatában követett, választópolgári kompetenciával kapcsolatos követelmény egyeztethető össze az alkotmányos keretekkel.

- [83] A Kúria támadott végzésének rendelkező része azonban továbbra is azon alapul, hogy „[a]z NVB határozatában követett, választópolgári kompetenciával kapcsolatos követelmény [...] nem egyeztethető össze az alkotmányos keretekkel” (támadott végzés [30]).
- [84] Erre tekintettel a Kúria támadott végzése továbbra sem egyeztethető össze az Alaptörvénnyel. Az Alkotmánybíróság továbbra is az NVB határozatában követett jogértelmezést tekinti alaptörvény-konformnak.
- [85] Az Alkotmánybíróság ezért osztja az indítványozók álláspontját, hogy a támadott végzésben a Kúria érdemben továbbra is az Alkotmánybíróság által megsemmisített végzésében foglalt jogértelmezésére alapozta a döntését. A Kúria a megismételt eljárásban ténylegesen nem vetette el az alaptörvény-ellenes érvelést, hanem csak törölte az indokolás szövegéből annak az összefoglaló megjelöléseit.
- [86] A Kúria megsemmisített végzése továbbá azon a jogértelmezésen alapult, hogy – az NVB jogértelmezésével szemben – „a hitelesítés során sem azt kell vizsgálni, hogy a választópolgárok értenék-e a kérdést, és átlátnák annak hatásait, ha rövid határidőn belül lenne a népszavazás, hanem hogy egy intenzív, és érdemi kampányidőszakot követően értenék-e, átlátnák-e.”
- [87] Az Abh. ugyanakkor ezt a kúriai jogértelmezést is kifejezetten alaptörvény-ellenesnek nyilvánította, megállapítva, hogy ezzel a Kúria jogértelmezése a népszavazási kérdés egyértelműségének idődimenzióját tágítaná ki, áthelyezve az egyértelműség követelményét egy jövőbeli időpontra, azaz a kérdésnek nem kellene ab ovo egyértelműnek lennie a hitelesítéskor, hanem csak a kampányidőszakot követően, a szavazás napján (Abh., Indokolás [42]).
- [88] A Kúria jelen panasszal támadott végzése ugyan ezt a kitélt szövegszerűen már nem tartalmazza, ugyanakkor érdemben továbbra is a megsemmisített végzésében foglalt, alaptörvény-ellenes jogértelmezéséből levont következtetésre jut. A Kúria ugyanis továbbra is egyértelműnek tekinti a kérdést annak ellenére, hogy a megsemmisített végzésben implicite elismerte, hogy a hitelesítés pillanatában a kérdés még nem volt egyértelmű, de az NVB azért sértette meg az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti egyértelműség követelményét, mert nem tágította ki a népszavazási kérdés egyértelműségének idődimenzióját.
- [89] A Kúria tehát csak formálisan törölte ezt az alaptörvény-ellenes érvet a döntéséből, de érdemben nem jutott a megsemmisített végzésében foglaltaktól eltérő, az Abh.-ban kibontott alkotmányos követelménynek, kiértelmezett alkotmányos tartalomnak, tehát az Abh.-val érintett alaptörvényi rendelkezéseknek megfelelő, alaptörvény-konform következtetésre.
- [90] Nem elegendő ugyanis az alaptörvény-ellenes jogértelmezést csupán formálisan törölni a döntésből, hanem annak következtetéseit is hozzá kell igazítani az alaptörvény-konform jogértelmezéshez.
- [91] Mivel az Alkotmánybíróság az Abh.-ban – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint 28. cikkével összefüggésben – azt állapította meg, hogy a Kúria azon jogértelmezése, amely alapján az NVB határozatát megváltoztatta, alaptörvény-ellenes, így ezzel azt is megállapította, hogy az NVB jogértelmezése tekintendő alaptörvény-konformnak, az NVB határozat megváltoztatásának jogcíme pedig a konkrét ügyben alaptörvény-ellenes jogértelmezésen alapult.
- [92] A Kúria tehát nem vette megfelelően figyelembe az Alkotmánybíróságnak az Abh.-ban kibontott alkotmányos követelményeket, kiértelmezett alkotmányos tartalmat, ezért a támadott végzés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint azzal összefüggésben az Alaptörvény 28. cikke rendelkezéseinek nem felel meg. A bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül, nem alkalmazhatja szelektíven vagy megszorítóan az Alaptörvény egyes rendelkezéseit, illetve azok kötelező erővel bíró alkotmánybírósági értelmezését {3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [93] 8. Az Alkotmánybíróság alkotmányos jogrendben betöltött szerepe elkülönül a bíróságok, különösen is a Kúria szerepétől. Az Alaptörvény által elsőként említett Alkotmánybíróság feladata és felelőssége az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének ellátása mint e védelem legfőbb szerve. E védelemben az Alaptörvény szerint felállított jogállami szervezetrendszer további elemei, így a bíróságok is részt vesznek. A bíróságok feladata az Alaptörvény 25. cikke szerint az igazságszolgáltatás, mindazonáltal az előzőekből és az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdéséből következő módon – amely szerint az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek – az igazságszolgáltatás során kötelesek figyelembe venni az Alaptörvényt és annak autentikus értelmezését, ahogy azt a védelmére hivatott legfőbb szerv, az Alkotmánybíróság meghatározta {3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [94] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is kiemeli: nem tartozik a bíróságok mérlegelési körébe, hogy érvényt szereznek-e „az Alaptörvény 24. cikke (1) bekezdésében foglaltaknak, amely szerint »Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve«. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Alaptörvény e cikke mérlegelést nem tűrően az Alkotmánybíróság kötelezettségévé teszi, hogy az Alaptörvénybe ütköző bírósági dön-

tést megsemmisítse és ezáltal is érvényt szerezzen az Alaptörvény normahierarchiában betöltött legfőbb szerepének. Ezt az alkotmányos rendben betöltött kiemelkedő szerepet bontja ki az Abtv., mint sarkalatos törvény 39. § (1) bekezdése, amely az alkotmánybírósági határozat mindenkire nézve kötelező erejét állapítja meg. Ezt vonná kétségbe az, ha az alkotmánybírósági határozatot akár a jogalkotó, akár – mint jelen esetben – a jogalkalmazó szelektíven, megszorítóan alkalmazná, illetve más módon nem érvényesítené megfelelően” [3310/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [55]; 3/2017. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [27]; 16/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [25]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [29]].

- [95] 9. Az Alkotmánybíróság a jelen határozatában is szükségesnek ítéli rögzíteni azt, hogy: „a Kúria alkotmányjogi panaszokkal támadott hitelesítő döntésében szereplő kérdés törvényességi szempontú vizsgálata a Kúria kizárólagos hatáskörébe tartozik. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül a Kúria hitelesítő döntését, abban a törvényességi kérdésben, hogy a hitelesített kérdés az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglalt – választói, illetve törvényalkotói – egyértelműség követelményének megfelelt-e. [...] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontjában és az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntés alaptörvény-ellenességének a vizsgálatára rendelkezik hatáskörrel.” {Abh., Indokolás [28]} Az Alkotmánybíróság a következőes gyakorlata szerint: „[a] kérdés hitelesítése körében – ahogyan a jelen ügyben is – a Kúria döntése, mint bírósági döntés az Alaptörvény 24. § (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal támadható meg, de az alkotmányjogi panasznak Alaptörvényben biztosított jog (pl. tisztességes eljáráshoz való jog, népszavazáson való részvétel joga) sérelmére kell hivatkoznia [...]” {3195/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [21]; 11/2022. (VI. 2.) AB határozat, Indokolás [15]}
- [96] Az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, ami a jelen alkotmányjogi panasz eljárásban is irányadó. Fontos rögzíteni, hogy a fentiek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben nem azt vizsgálta, hogy a népszavazási kérdés megfelelt-e a választói, illetve jogalkotói egyértelműség követelményének, hanem azt, hogy a Kúria az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban értelmezte-e az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglaltakat.
- [97] Tekintettel arra, hogy a Kúria ugyanazon eljáró tanácsa azonos tényállás és azonos jogcím alapján a megismételt eljárásban a korábban megsemmisített végzésével lényegében azonos végzést hozott, ezzel a Kúria figyelmen kívül hagyta az Abh.-ban kibontott alkotmányos követelményeket, kiértelmezett alkotmányos tartalmat, hiszen érdemi tartalmi változtatás nélkül – csupán az Abh.-ban nevesített „alapelvek” elnevezéseit törölve – továbbra is az egyszer már alaptörvény-ellenesnek ítélt jogi érvelésre alapozta döntését.
- [98] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az újabb végzés továbbra is túllépi a rendes bíróságok hatáskörét, önkényes, visszaélés a bírói függetlenséggel, ezért megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot.
- [99] 10. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria eljáró tanácsának Knk.II.39.103/2023/2. számú végzésének az Nsztv. 9. § (1) bekezdéséhez fűzött jogértelmezése figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott jogértelmezési szabályokat. Ezzel eloldotta magát a norma szövegétől, tartalmától, lényegében kiüresítette a hitelesítés jogintézményének tartalmi szegmensét, és ezzel a *contra legem* jogértelmezés egyúttal *contra constitutionem* önkényessé vált, ami egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozta. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint megállapította, hogy a Kúria indítvánnyal támadott Knk.II.39.103/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, és megsemmisítette azt.
- [100] 11. A konkrét ügyre vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy a Kúria eljáró tanácsa azonos tényállás, vagyis ugyanazon népszavazási kérdés esetén azonos jogcím alapján a megismételt eljárásban a megsemmisített végzéssel azonos végzést nem hozhat. Ugyanakkor továbbra is a Kúria feladata az NVB határozatával szembeni felülvizsgálati kérelem elbírálásának ügyében való döntés meghozatala, és ennek megindokolása az Alkotmánybíróság által meghatározott alkotmányos keretek között. Az indokolás és maga a döntés is, a Kúria sajátja. Az Alaptörvénnyel összhangban álló döntés meghozatala és ennek megindokolása a Kúria eljáró tanácsának hatáskörén alapuló kötelessége, amit az Alkotmánybíróság nem vehet át tőle. Mindaddig azonban, amíg az érdemi döntés nem áll összhangban az Alaptörvénnyel, az Alkotmánybíróság – megfelelő indítvány esetén – szintén hatáskörén alapuló kötelessége folytán nem tekinthet el annak megsemmisítésétől {21/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [52]}.

- [101] 12. Az Alkotmánybíróság felhívja a Kúria figyelmét arra is, hogy megsemmisített végzésében az Alaptörvény hatálybalépése előtti alkotmánybírósági határozatra hivatkozott. Ez azonban az Alaptörvény negyedik módosítása 19. cikk (2) bekezdése szerint hatályát veszítette. A rendelkezés az S) cikk előírásának megfelelően beépült az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezéseinek 5. pontjába. Ebből következően egyetlen állami intézmény, így a rendes bíróságok egységes joggyakorlatáért felelős Kúria sem hivatkozhat automatikusan 2012. január 1-je előtti alkotmánybírósági határozatra. Ez alól csak azok az esetek jelentenek kivételt, amikor az Alkotmánybíróság a korábbi határozatot megerősítette. Utóbbi esetben viszont nem az eredeti, hanem a korábbi alkotmánybírósági határozatot az Alaptörvény szövegére és értelmezési előírásaira is figyelemmel levő megerősítő határozatra kell hivatkozni. Természetesen a rendes bíróságok előtt is nyitva áll a lehetőség arra, hogy az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésében írtak alapján, megvizsgálják, hogy egy korábbi alkotmánybírósági határozat alkalmazható-e az Alaptörvény kontextusában. Megfelelő indítvány esetén azonban az Alkotmánybíróság ezt is felülbíráhatja {21/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [52]}. Jelen esetben a Kúria ilyen értelmezésének hiányában a felülbírálat fel sem merült.
- [102] 13. Az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény XI. cikk (1) és (2) bekezdésére, XVI. cikk (2) és (3) bekezdésére, valamint XXIII. cikk (7) bekezdésére. Tekintettel arra, hogy a Kúria Knk.II.39.103/2023/2. számú végzését az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére tekintettel megsemmisítette, az állandó alkotmánybírósági gyakorlata alapján a megjelölt egyéb alapjogok sérelmét már nem vizsgálta.

V.

- [103] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2024. január 9.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [104] A határozat rendelkező részét támogatom, de eltérő indokolással.
- [105] 1. Értelmezésemben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog processzuális alapjog, ezért álláspontom szerint az indítványozó tisztességes eljáráshoz való alapjoga nem sérülhet, ha a bírósági eljárásban nem volt fél [hasonlóan ld. a 3027/2024. (I. 12.) AB végzést].
- [106] Tekintettel arra, hogy jelen ügyben az indítványozók nem vettek részt az eljárásban, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme vonatkozásában az indítványozók érintettsége nézetem szerint nem állapítható meg, és ezen alaptörvényi rendelkezés alapján a Kúria döntése nem semmisíthető meg.
- [107] 2. Ugyanakkor az indítványozók az egyedi ügyben érintettek, mivel az Alaptörvény más rendelkezései vonatkozásában a bírósági eljárás jogait érinti [Abtv. 1. § a) pont], és egyben – álláspontom szerint – az alkotmánybírósági eljárásban is érintettnek minősülnek [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], mivel a kifogásolt bírói döntéssel összefüggésben felmerül az indítványozók Alaptörvény XI. cikk (1)–(2) bekezdésében, valamint XVI. cikk (2)–(3) bekezdésében biztosított alapvető jogainak sérelme.

[108] Osztom az indítványozóknak ezen alapjogok sérelmét kifejtő érvelését, egyetértve a következtetéssel, miszerint a kezdeményezők feltehető szándéka szerinti kimenetelű érvényes és eredményes népszavazás ezen alapjogok sérelmével járna. Erre tekintettel a Kúria támadott végzésének a megsemmisítését támogatom.

Budapest, 2024. január 9.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

[109] A többségi határozatot az alábbi okokra tekintettel nem támogattam.

[110]1. Kezdetől fogva nem támogattam [lásd például a 20/2017. (VII. 18.) AB határozathoz, illetve a 21/2019. (VI. 26.) AB határozathoz fűzött különvéleményemet], és jelen ügyben is kétségesnek tartom azt a megközelítést, amely szerint a bírói jogértelmezés az eljárás tisztességességének – és az Alaptörvény 28. cikkének – követelményrendszerén belül értékelhető kérdés lenne. A XXVIII. cikk (1) bekezdése alapjogként nem az objektíve vagy az Alkotmánybíróság által alkotmányjogi szempontból helyes eredményt védi a bírósági eljárás során, hanem annak biztosítására hivatott, hogy megfelelő eljárásban, az eljárási garanciákra tekintettel döntsön a bíróság az adott ügyben. Önmagában a téves jogértelmezés tehát nem hozható kapcsolatba az eljárás fair, méltányos, kiegyensúlyozott, „tisztességes” jellegével.

[111]2. Az indítványozók által hivatkozott további alaptörvényi előírások közül az Alaptörvény XI. cikk (1)–(2) bekezdése, valamint a XVI. cikk (2)–(3) bekezdése megítélésem szerint nem állnak közvetlen és érdemi összefüggésben a jelen ügygel. A XXIII. cikk (7) bekezdésének a sérelme pedig – a Kúria döntésének a fényében – jelen körülmények között nem értelmezhető.

[112]3. Az Alaptörvény negyedik módosításával hatályon kívül helyezett alkotmánybírósági határozatok hivatkozhatóságával kapcsolatban utalok a visszakövethetőség követelményét rögzítő 13/2013. (VI. 17.) AB határozatra, amely szerint „az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak [...] a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja” (Indokolás [33]).

Budapest, 2024. január 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2680/2023.
Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 8. számában.

